

Damjan Slabe

Hoditi po gorah je čudovito

Pogovor s Thierryjem Duffarjem

Četrtega februarja leta 2006 si je skupina štirih francoskih turnih smučarjev v Podbrdu v Baški grapi pripela smuči in začela dolgo prečenje Alp vse do Grenobla. Zgodbo so zaključili po dobrih dveh mesecih, 16. aprila. Prečenje Alp s turnimi smučmi je velik izziv. Eden od ključnih akterjev te odprave je bil Thierry Duffar, profesor, alpinist in turni smučar iz Grenobla.

Thierry Duffar
Arhiv Thierryja
Duffarja

Rojen si bil v Pirenejih? Ali je bilo to ključno, da si se zapisal goram?

Rojen sem bil kakšnih 70 km severno od Pirenejev, na jugozahodu Francije, na ravnini blizu Atlantskega oceana. Toda ko sem imel kakšnih pet let, smo se s starši preselili v Pireneje, v romarski Lurd. Moj oče je imel tam dober položaj. Odraščal sem med hribi. Takoj ko smo se preselili tja, so me starši včlanili v smučarski klub. V tistih časih je bil četrtek v šoli prost dan in z avtobusom smo se vozili na smučanje. Pozneje, ko sem imel štirinajst, morda petnajst let, nisem bil več navdušen nad smučanjem po urejenih smučarskih progah. Pogosto sem kar sam pobegnil in šel smučat po svoje, izven smučišča, seveda brez turnosmučarske opreme. Ko smo se pozneje zbrali na avtobusu, me je kdo vprašal, kje sem bil, pa sem se izgovoril, da sem smučal z nekom drugim; ko pa me je isto vprašal kdo drug, sem mu rekel, da sem bil s prvim.

Kako se danes opredeljuješ? Planinec, gornik, turni smučar, alpinist?

Rad imam gore. Tam se res dobro počutim. Na začetku sem samo hodil po gorah, brez smuči. Pozneje sem začel tudi plezati in se ukvarjati z alpinizmom. Predvsem sem počel stvari, ki so bile povezane z gorami. Na primer, ko smo naredili veliko turo – prečenje Alp, smo v glavnem hodili s smučmi od ene točke do druge. Uživam v hoji s smučmi. Zame je bolj kot samo smučanje pomembno biti v gorah in se gibati med njimi. Še posebej zdaj, ko imam težave s koleno in gležnjem, ki je postal nekam trd. Zato je smučanje danes zame še toliko pomembnejše, saj mi omogoča lažje gibanje po gorah. S smučmi si lahko privoščim turo za teden ali dva, česar brez smuči v gorah ne bi zmogetl.

Si predvsem gorski in ne morski človek. Ali je k temu botrovala skoraj usodna izkušnja v tvojem otroštvu?

Tako je. Še preden smo se preselili v Pireneje, star sem bil kake štiri leta, smo hodili s starši na morje, na obalo Atlantika. Nekoč sem bil z mamo in teto na obali. Sedel sem na soncu, na prvi stopnici, povsem ob morju. Naenkrat me je zajel veliki val – za Atlantski ocean so taki nenadni občasni veliki valovi precej značilni – in me potegnil v morje. Na srečo je bil blizu ribič, ki je slišal mamino vpitje. Bil je privezan na vrh, skočil je v vodo in me potegnil iz nje. Od takrat ne grem več v vodo. Niti v jacuzzi ne. (Smeh.)

Gore na različne načine preizkušajo tiste, ki jih imajo radi. Kaj je bila tvoja najtežja preizkušnja? Ob neki priložnosti si omenil padec med plezanjem, ki se je končal z odprtim zlomom gležnja? Kje se je to zgodilo?

Za vikend smo plezali v skali, na Vanoiseu, na južni stani Montblanškega pogorja. Smer je bila zelo strma z redkimi oprinkami in stopi. Nenadoma mi je spodrsnilo in sem odletel. Padel sem približno deset metrov, na srečo je varovanje zdržalo. Bernadette (Jalifier) me je zaustavila in si pri tem zaradi trenja

opekla dlan! Tisti trenutek, ko sem padal, nisem bil zaskrbljen. Skala je bila gladka, na nesrečo pa sem z nogo zadell ob poličko. Čutil sem, kako je počila kost. Potem sem videl kri, rano in nogo, ki je nekam čudno visela. Blizu je plezala vojaška naveza, telefon ni delal, vojaka pa sta imela radijsko postajo in takoj v svoj tabor sporočila o nesreči. Iz doline so poklicali reševalce in helikopter me je dokaj hitro pobral iz stene.

In to ni bila tvoja najtežja preizkušnja?

Ne. Pravzaprav ne vem, kaj bi to bilo? Težko je reči, kaj je najtežja preizkušnja. Čeprav je tisti trenutek lahko zares težko, potem pa, ko je vse za tabo, ko se vse dobro konča, gledaš nazaj drugače ... Morda enkrat v Švici, okrog prvega maja, na vzhodni strani Oberlanda, kjer so Jungfrau in še nekaj drugih štiri tisočakov. Tam smo turno smučali, z Bernadette, Lidijo (Honzak), Michelom (Vivaudoujem) in še z nekaj prijatelji. Bili smo v koči. Zaradi obilice novega snega in velike nevarnosti snežnih plazov ni bilo mogoče sestopiti direktno v dolino. Lahko smo gledali, kako so se plazovi okoli nas spontano prožili. Edina, za silo sprejemljiva vrnitev v dolino je vodila čez prelaz. Res je bilo nevarno! Na vsak način smo morali sestopiti zaradi službenih obveznosti. Napovedana je bila tudi nova večja pošiljka snega, ki nam je grozila, da bomo nekaj dni ostali ujeti v koči. Posvetoval sem se z oskrbnikom koč, ki je rekel, da lahko poizkusimo "sestopiti" čez prelaz. Pristop nanj je izjemno strm, zavarovan z verigo, ki pa je bila precej visoko. Vsem v skupini sem rekel, da se bomo vzpeli posamič, in jim naročil, naj vsi pripravijo plazovno opremo za primer mojega reševanja, če bi se sprožil plaz. Da sem dosegel verigo, sem veliko tvegala in preplezal strmo vesino. Res sem se potrudil poiskati najboljšo linijo. V takih razmerah gre za vprašanje 50 centimetrov. Zaplezal sem, vse se je sesipalo, a nekako se mi je uspelo pririti do prvega kovinskega droga, na katerem sem se lahko zavaroval. Končno nam je vsem uspelo srečno priti na sedlo, a bil sem resnično zaskrbljen. Na eni strani je bilo nujno, da smo šli tam čez, po drugi pa je bilo izjemno nevarno.

Na tvojem predavanju v TK Gora smo poslušali o vašem prečanju Alp od Podbrda do Grenobla na smučeh leta 2006, ki je trajalo blizu dva meseca in pol. Kaj ti pomeni to prečanje po 17 letih?

To je bila najboljša pustolovščina, ki sem jo naredil v gorah! To je nekaj, kar verjetno, če se z gorništvom ne ukvarjaš profesionalno, lahko narediš samo enkrat v življenju. Res je bilo lepo. Veliko tišine. Miru. Vse, kar je na taki turi pomembno, je, da prideš do naslednjega kraja in naslednji dan spet do naslednjega in tako naprej vse do cilja. Ne celotni turi smo imeli tudi precejšnjo srečo z vremenom. Bilo je izjemno lepo in razburljivo hkrati.

Kaj bi priporočal morebitnim slovenskim smučarjem, ki bi se spogledovali s takim izzivom?

Naj naredijo to. Najtežje je bilo, o tem sva se večkrat strinjala z Bernadette, sprejeti odločitev, da greva. In slediti tej odločitvi. Poznam ljudi, ki so govorili, da bodo to turo naredili, ko se bodo upokojili, a nihče tega ni uresničil. Če nekdo želi to zamisel izpeljati, se mora dogovoriti v službi za dopust za dva meseca in pol, se pripraviti in iti. Vsak lahko to naredi. Običajno

Na vrhu Lanževice; od leve proti desni so Breda Pirc, Vida Zupan Teuš, Majda Šmit, Lidija Honzak, Bernadette Jalifier in Thierry Duffar, marec 2022

Foto Damjan Slabe

Thierry z zelo značilno opremo – zemljevidom in kompasom, Škotska 2017

Foto Damjan Slabe

*V snežnem viharju,
Islandija, 2023
Foto Damjan Slabe*

Ljudje mislijo, da je to zelo težko. A sploh ne, ni bilo težko! Gre za turo, ki prinese res veliko zadovoljstva. Nevarni so lahko predvsem snežni plazovi. Glede tega je nujno, da je v moštvu nekdo, ki se na to spozna.

Kaj vam je najbolj pomagalo, da ste prečenje Alp na smučeh uspešno zaključili?

To, da so se nam po etapah za teden dni pridružili različni kolegi, nas oskrbeli z novimi zemljevidi in opremo, ki se je pokvarila. Da so prišli novi obrazi. Ne vem, kako bi se vse skupaj razpletlo, če bi bili na celotnem prečenju samo štirje; iste osebe, pa čeprav smo vsi *skulirani* ljudje. Dva meseca in pol?!

Takrat ste se spoznali tudi z Majdo Šmit, Lidijo Honzak in še z nekaterimi drugimi. Na turah na različnih koncih sveta si imel priložnost spoznati mnogo ljudi. Kaj se je takrat zgodilo, da to prijateljstvo še vedno traja?

To se je zgodilo pomotoma. Želel sem, da vsem oskrbnikom, kjer smo prenočevali, pišem v njihovem jeziku. Nisem imel težav z nemščino, italijanščino, problem je bila slovenščina. Spomnil sem se, da sem pred časom na poletni šoli v Grčiji srečal slovenskega profesorja. Organizatorje sem prosil za kontakt in slovenski kolega mi je hitro prevedel besedilo, mimogrede pa omenil, da tudi njegova žena (Majda) turno smuča. Seveda sem jo povabil zraven. Ko smo se srečali v Podbrdu, kolega ni bil tista oseba, ki sem jo imel v mislih! Majda se nam je pridružila za en dan, s

sabo pa je imela nahrbtnik za ves teden. Res me je impresioniralo, da je bila gospa, ki nas ni poznala, pripravljena iti z nami za ves teden. Majda je sicer izjemno prijetna oseba. Napisal sem članek o našem prečenju za največjo gorniško revijo v Franciji. Članek je bil objavljen, nakar sem povsem nepričakovano prejel ček za 1400 evrov. Tega res nisem pričakoval. Pogovoril sem se z Bernadette in Philippom, nato smo za ta denar za teden dni povabili tri kolege iz Slovenije. Šli smo v narodni park Vanoise na meji z Italijo. Tam je precej vrhov visokih čez 3000 metrov. S tem denarjem smo jim krili stroške nastanitve v kočah. Tisti teden smo zares uživali v družbi slovenskih prijateljev. In ta zgodba se nadaljuje ...

Je kakšna smer, ki si jo splezal in ti je ostala posebej pri srcu?

To se tudi sam včasih sprašujem. Vsaka smer, vsaka tura je drugačna. Prednost dajem pogorju Les Écrins. Ko sem bil mlajši, sem veliko plezal in smučal po gorah okrog Grenobla. Kasneje sem organiziral mnoge turnosmučarske ture: Kreta, Durmitor, slovaške Tatire, Albanija, Škotska, Norveška, Islandija ... Nikoli pa se nisem vrnil v Les Écrins s smučmi. Lidija je ob priliki izrazila, da bi šla rada smučat tja. In smo šli. Bil sem presenečen, kako lepo je tam. Spraševal sem se, zakaj hoditi nekam daleč, ko pa je tu tako lepo. Naravnost fantastično. Les Écrins je zares v mojem srcu. In seveda Pireneji, že zato, ker sem tam preživel svoje gorniško otroštvo.

Imaš izjemen občutek za orientacijo. Ali se še vedno zanašaš predvsem na klasične zemljevide in kompas ali danes uporabljaš sodobne navigacijske naprave?

Uporabljam oboje. Kar bi rad poudaril, je, da če preveč uporabljam GPS-navigacijo, nekako izgubljam občutek za orientacijo. Kolikor se da, se zanašam na klasične zemljevide. Pomembno je, da ta občutek za orientacijo ohranim tudi v prihodnje.

Po velikem prečenju Alp si naredil še precej "krajših" turnosmučarskih prečenj na različnih koncih Evrope. Praviloma se ne vračaš dvakrat na isto lokacijo. Je kakšno območje v gorah, kamor bi se še vrnil?

Ni stvar v tem, da se ne bi želel ponovno vrniti dvakrat v isto gorsko skupino, toda veliko je še možnosti za raziskovanje. Bolj me zanima odkrivanje novih gorstev, kot pa se ponovno vračati. Načrtoval sem prečenje Balkana s smučmi od Sarajeva do Grčije. Pa sem razmišljal, da sem v smučarskem smislu že obiskal najzanimivejša področja v Bosni, Črni gori, Albaniji, Makedoniji, Grčiji, Bolgariji ... Ne zdi se mi zanimivo, da bi šel tja, kjer sem že bil. Raje bi obiskal neka območja na Balkanu, kjer še nisem bil, kot je npr. Kosovo.

Od kdaj želja, da bi enkrat smučal s Snaefellsnesa na Islandiji?

Kot otrok sem bral *Potovanje v središče zemlje* Julesa Verna, ki se začne prav na Snaefellsnesu. Zame so islandske gore Snaefellsnes. Res sem si želel oditi tja. Ni pa to bilo že takrat, ko sem bral knjigo. Logično je bilo, če gremo smučat na Islandijo, da gremo tudi na Snaefellsnes.

Leta 2001 si naredil Triglavsko turnosmučarsko magistralo od Vogla čez Komno, Sedmera jezera; Triglav do doline Vrata.

Ja, razmišljal sem o tem, da bi obiskal slovenske gore in iskal informacije, kje bi bilo zanimivo smučati.

Takrat, pred več kot 20 leti, verjetno ni bilo tako enostavno dobiti verodostojnih informacij?

Vedno, tudi danes najdem ključne informacije o turi na zemljevidu. Kupil sem dober zemljevid Triglava v merilu 1 : 25.000, na katerem so bili vsi potrebni detajli o prehodih, stenah, vključno s traso, kočami. Malce težje je bilo dobiti informacije o kočah. Vedel sem, da je Dom na Komni stalno odprt, da je za silo oskrbovan Triglavski dom na Kredarici, v katerem so meteorologi. Ostale kočice so bile zaprte, imajo pa zimske sobe. S seboj smo morali vzeti spalne vreče in hrano za nekaj dni. Tudi Aljažev dom, kjer smo zaključili turo, je bil zaprt. Tam smo imeli težave najti zimsko sobo, saj ta ni v koči, pač dvesto, morda tristo metrov stran v gozdu. Zadnjo noč smo prespali tam. Je bil pa to res lep turni smuk. Zato smo se tudi odločili, da prečenje Alp začnemo prav v Sloveniji.

Lepo ... Imaš srečo, da tudi ima tudi tvoja žena Bernadette rada gore in rada smuča. Kaj ti pomeni, da te stvari lahko počneta skupaj?

Zame je pomembno, da lahko skupaj hodiva v gore. Ona je imela kot socialna delavka povsem drugo službo, čeprav gre rada z mano na konference. Igram nekaj instrumentov s prijatelji, a nje to ne zanima, čeprav pride poslušat. V gore pa dejansko zahajava skupaj. V povprečju vsako leto v gorah preživiva vsaj dva tedna v enem kosu. En teden s prijatelji in en teden sama. Lepo je, ko sva skupaj v gorah, sama.

*Snefellsnes,
Islandija 2023
Foto Damjan Slabe*

Zdaj si upokojen. Kakšni so tvoji glavni načrti za prihodnost?

Sem polovično v pokoju. Poleg tega da sem aktiven gornik, imam še vedno tudi druge projekte. Bil sem en mesec službeno v Romuniji, trenutno se ukvarjam s člankom, ki je rezultat mojega dela na Japonskem, s podiplomskimi študenti delam različne eksperimente, sodelujem na konferencah, še vedno sem precej okupiran s službo. Sem urednik revije in tako naprej ... najpomembnejši del pa je glasba.

Ali si imel kakšnega gorniškega vzornika?

Mislil, da ne. V Grenoblu imamo dva pomembna gorniška festivala, kjer predvajajo gorniške filme, to sta dva velika dogodka. Predvajajo filme o ljudeh, ki delajo res neverjetne stvari. Spoštujem, kar počnejo. V bistvu pa me to tako zelo niti ne zanima. Sem

so mi rekli, da se ne da nič narediti. Da se tega ne da popraviti. Da ne vedo točno, kaj se je zgodilo. Morda se je zamašila kakšna majhna vena, lahko da je šlo za virusno okužbo, morda zaradi preglasne glasbe, ki smo jo igrali ... Na začetku je težko, ko nenadoma ne slišiš na eno uho, še zlasti ko se pogovarjaš z ljudmi. Vsem skušaš razlagati, da ne slišiš, da bi lahko sledil diskusiji. Zlasti je naporno, če je veliko glasov naenkrat. Še posebej sem imel zadrege s študenti, saj niso vedeli, na katero uho ne slišim. Tetoviranje besedice OFF na prizadeto uho je bila v psihološkem smislu zelo dobra rešitev. S tem je jasno napisano, na katero uho ne slišim. Glede tega sem postal povsem miren. Zdaj je to problem drugih.

Zdaj lahko sami preberejo.

Da. (Smeh.)

*Bernadette in
Thierry uživata v
razgledu na Žabljak,
Durmitor 2009.
Foto Damjan Slabe*

povsem zadovoljen s tem, kar počnem sam. Vsekakor so drugi mnogo boljši. Nenazadnje so mlajši, nekateri so profesionalci, večino časa preživijo v gorah, to je nekaj drugega. V bistvu nisem imel vzornika.

Če ni preveč osebno vprašanje, kakšna je zgodba o tvojem tatuju OFF na levem ušesu?

To je v povezavi z glasbo. Igram v bendu. Bobni, električna kitara, klaviature, zelo, zelo glasno. Neko noč sem spal na strani zdravega ušesa, ko sem naenkrat zaznal, da na drugo uho ne slišim. V spalnici imava uro, ki dela ding, ding ... spoznal sem, da ne slišim ure. Skušal sem igrati na klaviature, a nekaterih tonov nisem slišal. Kakšen teden pozneje je že polovico tonov na klaviaturah izginito, še teden pozneje nisem na to uho nič več slišal. Vse se je odvijalo zelo, zelo hitro. Seveda sem poiskal pomoč pri specialistih, a

Nimam več vprašanj. Pa vendar – bi še kaj sam dodal?

Pomembno se mi zdi poudariti, da se nimam za zelo dobrega gornika. Nisem dober plezalec niti zelo močan, ne morem početi stvari, ki jih počnejo nekateri. Toda preprosto uživam, ko sem v gorah. Ni nujno, da počneš težke stvari, pomembno je, da v življenju počneš stvari, ki te veselijo. In to je vse. Zaradi gležnja ne morem več plezati v visokih stenah, do katerih je dolg dostop in še daljši sestop. In tovorjenje vse te opreme! Zaključil sem z alpinizmom, ker tega ne morem več početi. Na srečo lahko smučam, plezam v plezališčih. V Romuniji me je kolega povabil v koč, ki jo ima v gorah. Hodili smo štiri ure, osemsto višinskih metrov, imel sem palice in uspelo mi je. Pomislil sem, mogoče bi moral poleti več hoditi. Ne toliko v strmino kot bolj po ravnih terenih. Hoditi po gorah je čudovito. ●